

Accountantsverslag 2024

Gemeente Hoogeveen, 24 juni 2025

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Hoogeveen
Postbus 20000
7900 PA HOOGEVEEN

Onderwerp
Accountantsverslag 2024

Datum
24 juni 2025

Ons kenmerk
25069ACE20/DD

Behandeld door
drs. V.V. Jongbloed RA
06 2025 2002
vjongbloed@deloitte.nl

S. Visser RA
06 2231 7741
svisser@deloitte.nl

Geachte leden van de raad,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag aan met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2024 van gemeente Hoogeveen. Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2024 van de gemeente Hoogeveen.

De jaarrekening 2024 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Hoogeveen. Bij deze jaarrekening verstrekken wij een goedkeurende controleverklaring voor het getrouwe beeld.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging d.d. 10 oktober 2024 en met ons auditplan, dat op 18 november 2024 is besproken met de leden van uw auditcommissie.

Wij hebben het concept van dit accountantsverslag ambtelijk besproken met de ambtelijke organisatie op 19 mei 2025 en op 2 juni 2025 met uw portefeuillehouder financiën, de gemeentesecretaris en de gemeentecontroller. Tenslotte hebben wij het definitieve concept van dit accountantsverslag toegelicht aan de leden van de auditcommissie in de vergadering op 16 juni jl.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

drs. V.V. Jongbloed RA

Deloitte Accountants B.V.
Meander 551
6825 MD Arnhem
Postbus 30265
6803 AG Arnhem
Nederland

Tel: 088 288 2888
www.deloitte.nl

Inhoudsopgave

Kernboodschappen jaarrekeningcontrole

4

- Kernboodschap jaarrekeningcontrole

5

Bestuurlijke samenvatting

7

- Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

8

Bevindingen jaarrekening

11

- De financiële positie van uw gemeente

12

- Belangrijkste bevindingen uit onze controle

17

Interne beheersing

25

- Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing

26

Bijlagen

27

- Bijlage A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen

28

- Bijlage A2 - Onzekerheden in de controle

29

- Bijlage A3 – Tekortkomingen in de toelichtingen

30

- Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2024

31

- Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

34

Kernboodschappen jaarrekeningcontrole

Kernboodschap jaarrekeningcontrole

De basis voor onze controle is het auditplan 2024 dat met de leden van de auditcommissie is besproken. In dit accountantsverslag geven wij u inzicht in de belangrijkste bevindingen bij de jaarrekening en de (ontwikkeling van de) interne beheersing van de gemeente Hoogeveen. Wij hebben tijdens onze jaarrekeningcontrole de rekeningsaldi en transactiestromen samenhangend met de balans en het overzicht van baten en lasten gecontroleerd. In deze kernboodschap koppelen wij ons overstijgende beeld terug van deze controle en geven wij beknopt een managementsamenvatting voor de gemeente Hoogeveen. In het hoofdstuk 'Bevindingen jaarrekeningcontrole 2024' hebben wij onze bevindingen meer in detail toegelicht.

Onderwerp

Boodschap

Overall beeld jaarrekeningcontrole 2024:

Constructief jaarrekeningproces, waarbij sprake is van heldere communicatie tussen uw organisatie en het auditteam.

Wij hebben de jaarrekeningcontrole 2024 van de gemeente Hoogeveen uitgevoerd en hebben op 24 juni 2025 een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2024 verstrekt. Het is positief u te kunnen melden dat het jaarrekeningproces van de gemeente Hoogeveen dit jaar opnieuw op onderdelen is verbeterd. De stappen die zijn genomen, resulteren in een meer gestroomlijnde uitvoering van de jaarrekeningcontrole. Deze verbeteringen zijn een direct resultaat van heldere afspraken en de toegewijde inspanningen van alle betrokken afdelingen. Belangrijk is de vooruitgang die geboekt is op het gebied van de kwaliteit van het controledossier, waaronder de SiSa-dossiers en de onderbouwing van de grondexploitatie.

Tegelijkertijd zien wij nog mogelijkheden tot verdere verbetering in het opstelproces van de jaarrekening, waaronder de eerste aanlevering van de jaarstukken en een aantal specifieke balansposten (overlopende posten, materiële vaste activa en debiteuren). Wij zien dat de ambtelijke organisatie stappen heeft gezet in de kwaliteit van de dossiervorming van de grondexploitatie. Wij bevelen aan de interne controle voor de hierboven benoemde balansposten aan te scherpen. Dit met als doel om de juiste verantwoording van balansposten in de concept jaarrekening te waarborgen, waarbij sprake is van leesbare onderliggende specificaties en brondocumentatie. Dit leidt tot het voorkomen van aanvullende steekproeven met als gevolg een efficiëntere jaarrekeningcontrole. Het auditteam zal rond de zomerperiode nader in gesprek gaan met uw ambtelijke organisatie over de realisatie van deze kwaliteitsverbetering.

De controle van het sociaal domein is eveneens goed verlopen waarbij wij hebben vastgesteld dat de verantwoorde lasten in de jaarrekening getrouw zijn weergegeven. De aanlevering van de controle informatie voor de dossiercontroles was tijdig. Voor de dossiervorming kunnen stappen worden gezet inzake het begrijpelijk en zichtbaar vastleggen. Wel hebben wij vastgesteld dat de onderliggende dossiers op clientniveau uiteindelijk deugdelijk zijn onderbouwd om een conclusie te trekken over de getrouwheid. Voor de prestatielevering heeft de gemeente werkzaamheden zoals een cliënttevredenheidsonderzoek uitgevoerd waarmee met diverse 'bouwstenen' een adequaat beeld gevormd kan worden dat de zorg ook daadwerkelijk is geleverd.

Kernpunten accountantsverslag jaarrekeningcontrole

In dit hoofdstuk zijn de kernpunten van de jaarrekeningcontrole overzichtelijk weergegeven. Deze kernpunten lichten wij in het vervolg van dit accountantsverslag nader toe.

Categorie	Onderwerp	Observatie en/of aanbeveling
Algemeen	<ol style="list-style-type: none"> Controleverklaring Rechtmatigheid Fraude	<ol style="list-style-type: none"> Wij hebben een goedkeurende controleverklaring voor getrouwheid bij de jaarrekening 2024 verstrekt. Het college heeft in haar rechtmatigheidsverantwoording rechtmatigheidsfouten groter dan de verantwoordingsgrens gerapporteerd. De gemeente Hoogeveen beschikt over een geactualiseerde frauderisicoanalyse. Wij hebben het college geadviseerd de bestaande frauderisicoanalyse periodiek te actualiseren en het onderwerp regelmatig op de agenda van de auditcommissie te zetten en hiermee een open dialoog te bewerkstelligen.
Financiën	<ol style="list-style-type: none"> Financiële positie Kwaliteit jaarstukken	<ol style="list-style-type: none"> Het eigen vermogen is per ultimo 2024 gestegen ten opzichte van 2023. De weerstandsratio eveneens toegenomen, van 2,72 naar 2,77. De weerstandscapaciteit ad € 85,1 miljoen is voldoende voor de door het college onderkende risico's ad € 30,7 miljoen (benodigde weerstandscapaciteit). De kwaliteit van de jaarstukken is verbeterd ten opzichte van voorgaand jaar.
Sociaal domein	<ol style="list-style-type: none"> Ontwikkeling kosten Actualiteiten	<ol style="list-style-type: none"> In 2024 zijn de gerealiseerde lasten voor de WMO en Jeugdzorg tezamen lager dan begroot na wijziging. De gemeente Hoogeveen wordt eveneens geconfronteerd met een toenemende zorgvraag, welke aanzienlijke financiële consequenties kan hebben. Terwijl de zorgkosten stijgen, moet de gemeente tegelijkertijd nauwlettend de budgetten beheren en strategisch alloceren om aan deze groeiende behoefte te voldoen.
Grondexploitatie	<ol style="list-style-type: none"> Schattingen Riegmeer/Nijstad Elim	<ol style="list-style-type: none"> De waardering van de grondexploitaties is getrouw weergegeven. De omvang van de schattingen en de hiermee samenhangende onzekerheden is in 2024 nagenoeg gelijk gebleven. In gebiedsexploitatie Riegmeer is een start gemaakt met de uitvoering. De eerste kavels zijn verkocht. In gebiedsexploitatie Nijstad zijn alle kavels onder optie danwel verkocht. De gebiedsexploitatie en grondexploitaties voor Elim zijn in 2024 vastgesteld.

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijk relevante bevindingen
en aanbevelingen jaarrekeningcontrole

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Getrouwheid

- Wij hebben een goedkeurende controleverklaring voor het getrouwe beeld van de jaarrekening verstrekt.
- De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 2,61 miljoen respectievelijk € 7,82 miljoen.
- Wij hebben tijdens onze controle van de WNT geen feitelijke afwijkingen geïdentificeerd die de materialiteitsgrens conform het controleprotocol WNT te boven gaan.

Rechtmatigheid

- Het college van B&W heeft in haar rechtmatigheidsverantwoording fouten gerapporteerd groter dan de verantwoordingsgrens.
- De gehanteerde verantwoordings- en rapportagegrens bedraagt € 7,82 miljoen respectievelijk € 50.000.
- Wij hebben de conclusies van het college in ons getrouwheidsoordeel betrokken waaruit geen materiële tekortkomingen zijn gebleken.
- Wij hebben geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd ten aanzien van de SiSa-bijlage die als bijlage bij de jaarstukken is opgenomen. In [Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2024](#) is de voorgeschreven tabel met fouten en onzekerheden opgenomen.

Welke verbeteringen zien wij?

Wij zien dat uw gemeente de volgende verbeteringen heeft gerealiseerd:

- De kwaliteit van het controledossier is opnieuw verbeterd ten opzichte van voorgaand jaar. Daarnaast ervaren wij dat de samenwerking tussen het college/de ambtelijke organisatie en ons gedurende het controleproces 2024 sterker is geworden en de communicatielijnen kort zijn: wij weten elkaar te vinden en bespreken belangrijke zaken vroegtijdig in het proces.
- Het niveau van de concept-jaarstukken is toegenomen en voldeed in grote mate aan de verslaggevingsvereisten. Wij benadrukken dat het van belang is, een functionaris met voldoende kennis en expertise van de verslaggevingsregels (BBV) een finale beoordeling te laten uitvoeren op de definitieve concept-jaarstukken. Door personele wisselingen was dit onderdeel tijdens het opstel- en samenstelproces van de jaarrekening niet volledig ondervangen.
- De kwaliteit van de dossiervorming van de grondexploitatie is verbeterd.
- De gemeente Hoogeveen besteedt op een goede manier aandacht aan de thema's fraude en integriteit en treedt daarover tijdig met ons in contact.

Welke aandachtspunten zien wij?

Daarnaast onderkennen wij de volgende belangrijke aandachtspunten:

- Wij zijn voorafgaand en gedurende de controle veelvuldig in contact getreden met uw ambtelijke organisatie over de dossiervorming en juiste verantwoording van de grondexploitatie. Wij zien dat dit in goede samenwerking de juiste verantwoording tijdig tot stand is gekomen.
- De kwaliteit van de concept-jaarstukken is toegenomen ten opzichte van voorgaand jaar, wel merken wij op dat het aantal opmerkingen bij de eerste concept versie van de jaarstukken omvangrijk was. Het is onze aanbeveling om het reviewproces verder aan te scherpen.
- De dossiervorming onderliggend aan de balansposten (overlopende passiva, overlopende activa, materiele vaste activa, debiteuren) is zeer omvangrijk, waarbij leesbare specificaties en brondocumentatie op onderdelen ontbreken. Wij bevelen aan om de dossiervorming te vereenvoudigen, waardoor fouten in de verantwoording kunnen worden voorkomen.
- De preventie interne beheersingsmaatregelen zijn nog niet altijd effectief om nieuwe aanbestedingsfouten te voorkomen. De omvang van de nieuwe fouten is afgenomen ten opzichte van voorgaand jaar, echter is wel sprake van nieuw geconstateerde fouten. Ons advies is, conform de managementletter, de naleving van de Europese aanbestedingsregels strikter in te bedden in de interne beheersing van uw organisatie.
- In de concept-rechtmatigheidsverantwoording zijn enkele aanpassingen verwerkt zodat de definitieve verantwoording voldoet aan de daaraan gestelde eisen. In goede samenwerking is de definitieve verantwoording tot stand gekomen. Wij adviseren deze verantwoording het komende jaar tijdig op te stellen zodat dit onderdeel van de jaarstukken bij aanvang van de jaarrekeningcontrole kan worden gecontroleerd.

Financiële positie

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

- De financiële positie ultimo 2024 is verbeterd ten opzichte van 2023.
- De beschikbare weerstandscapaciteit ultimo 2024 bedraagt € 85,1 miljoen (2023: € 52,7 miljoen). Deze weerstandscapaciteit is hoger dan de door de gemeente Hoogeveen onderkende en aanwezige risico's van € 30,7 miljoen (2023: € 19,4 miljoen).
- Uw jaarrekening toont een jaarlijks verschil tussen de begroting en realisatie. Hierdoor is het gerealiseerde totaalsaldo over 2024 € 9,3 miljoen hoger is dan begroot (na wijziging) en het gerealiseerde resultaat € 7,1 miljoen hoger.

Realiteitsgehalte begroting

- Uit het overzicht van baten en lasten over 2024 blijken (forse) afwijkingen in zowel de lasten, baten als saldi. De voornaamste oorzaken hiervan betreffen een afname in de bijzondere bijstandslasten, een voordeel vanuit de huisvestingskosten voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen en een voordeel vanuit onderhoudskosten als gevolg van niet uitgevoerd onderhoud. Daarnaast merken wij op dat meerjarige subsidies volledig in de baten en lasten zijn weergegeven welke leiden tot omvangrijke afwijkingen.
- Wij bevelen voor de meerjarige subsidies aan om enkel het deel op te nemen dat wordt verwacht in het betreffende jaar te besteden. Voor de grondexploitaties bevelen wij aan om de verwachting in het najaar te verwerken in de Gemrap in plaats van dat gedurende het gehele jaar de actualisatie per 1 januari van het betreffende jaar wordt aangehouden.
- Wij constateren dat de afwijking in het resultaat in de jaarstukken ten opzichte van de begroting na wijziging aanzienlijk is. Wij adviseren in 2024 nader onderzoek te doen naar de (structurele) oorzaken van het rekeningssaldo 2024 en te bezien hoe het realiteitsgehalte en de voorspellende waarde van de begroting en tussentijdse informatievoorziening is te verbeteren.

Kwaliteit verslaggeving

- In het kader van onze audit van de jaarrekening, hebben wij gecontroleerd of de jaarstukken van 2024 voldoen aan de criteria van het BBV. Tijdens onze evaluatie hebben we een grondige analyse uitgevoerd van de jaarstukken. Hierbij hebben we speciale aandacht besteed aan de consistentie tussen het jaarverslag en de jaarrekening, en hebben we vooral gekeken naar de helderheid en toegankelijkheid van de uiteenzettingen en analyses voor de gebruikers, gezien het belang van hun begrip van deze documenten. Wij concluderen dat de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

Interne beheersing

- Op basis van de interim-controle 2024 hebben wij tekortkomingen geïdentificeerd in de interne beheersingsmaatregelen voor de financiële verslaggeving. Onze belangrijkste bevindingen zijn met u gedeeld en zijn besproken in de vergadering van de auditcommissie op 27 januari jl.. Naar aanleiding van onze jaarrekeningcontrole zijn geen nieuwe significante bevindingen geconstateerd ten aanzien van de interne beheersing.
- Vorig jaar hebben wij geconstateerd dat de dossiervorming omtrent prestatielevering van onvoldoende niveau was. Wij zien dat uw gemeente afgelopen jaar heeft gewerkt aan de bewustwording binnen de organisatie inzake het verbeteren van de vastlegging omtrent prestatielevering. Dit wordt gedaan middels i) het uitvoeren van steekproeven op de juiste vastlegging van prestatielevering door de interne audit; ii) het opstellen en uitvoeren van de nieuwe regeling budgetbeheersing waarin de vastlegging van de prestatiebeoordeling is opgenomen en iii) de implementatie van de modules contractenbeheer en verplichtingenadministratie in iFinanciën. Bij de jaarrekeningcontrole hebben wij geconstateerd dat positieve stappen zijn en worden gezet. De kwaliteit van de prestatielevering is verhoogd ten opzichte van voorgaand jaar, maar biedt nog ruimte voor verbetering.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de van de automatiseringsomgeving

- Wij hebben werkzaamheden ten aanzien van uw IT-omgeving uitgevoerd, waarover wij in onze managementletter aan uw organisatie hebben gerapporteerd. Wij hebben diverse tekortkomingen in de IT-omgeving geconstateerd. Als gevolg van deze conclusie konden wij tijdens onze controle 2024 niet steunen op de IT-omgeving en (informatie uit) de applicaties en hebben wij een volledig gegevensgerichte aanpak gehanteerd. Deze aanpak is overeenkomstig voorgaande jaren.

Sociaal domein

- Wij hebben geconstateerd dat de verantwoorde bestedingen vanuit de zorgaanbieders getrouw zijn verantwoord en op een rechtmatige wijze tot stand gekomen.
- In 2024 is op basis van de werkelijke lasten van de zorg voor Jeugd en WMO totaal sprake van een onderschrijding ten opzichte van de lasten begroot na wijziging.
- Zorgaanbieders hebben op dit moment te maken met sterk oplopende kosten als gevolg van loonstijgingen en oplopende huisvestingslasten. De gemeente Hoogeveen staat in nauw contact met de verschillende partijen om problemen snel op tafel te krijgen en te komen tot passende oplossingen. Door de druk op de zorgmarkt (financiële positie zorgaanbieders, tekort aan personeel) is sprake van een toenemende zorgvraag die steeds vaker niet meer in balans is met het zorgaanbod. Zowel in de WMO als Jeugdzorg is deze ontwikkeling zichtbaar. Dit is een breed maatschappelijk probleem waarbij het voor gemeenten slechts beperkt mogelijk is hierin keuzes te maken.

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Grondexploitatie

- Voor de grondexploitatie hebben wij het proces, de dossiervorming en de onderbouwingen beoordeeld waarop het management de geactualiseerde schattingen heeft gebaseerd. Wij hebben onder andere de realisatie en de geactualiseerde schattingen ultimo 2024 versus de schattingen in de jaarrekening 2023 geanalyseerd ('backtesting').
- De ramingen en onderbouwingen zijn verbeterd ten opzichte van voorgaand jaar. Met name de onderbouwing van de nog te realiseren kosten en opbrengsten is versterkt. Wij zien dit als een juiste basis die voor toekomstige verantwoording van de grondexploitatie kan worden gehanteerd.
- De aanbevelingen uit onze managementletter 2024 zijn opgepakt en doorontwikkeling zal verder plaatsvinden in 2025.
- Wij hebben het college geadviseerd de interne processen rondom de actualisaties van de grondexploitatieopzetten te versterken.
- Wij zijn van mening dat de waardering van de grondexploitatie op basis van de hiervoor beschreven werkzaamheden een getrouw beeld weergeven.

Overig

- Zie de bijlagen A bij dit accountantsverslag waaruit blijkt welke (niet)-gecorrigeerde bevindingen, onzekerheden en tekortkomingen in de toelichtingen wij hebben geconstateerd.
- In bijlage C is onze volledige onafhankelijkheidsbevestiging te vinden.

Frauderisico's en fraude(risicoanalyse)

- Wij hebben één frauderisico's onderkent voor onze controle, namelijk het frauderisico gericht op het doorbreken van de interne beheersingsmaatregelen door het management. Bij de controlewerkzaamheden ten aanzien van voornoemde frauderisico zijn geen onregelmatigheden geconstateerd.
- Wij hebben kennis genomen van de geactualiseerde frauderisicoanalyse van uw gemeente. Met deze analyse heeft de gemeente aangetoond zich bewust te zijn van mogelijke frauderisico's. Wij constateren dat zij daar risicogerichte maatregelen voor treft. Wij hebben het college geadviseerd de frauderisicoanalyse jaarlijks te actualiseren en deze met de leden van de auditcommissie te bespreken.
- Wij hebben als onderdeel van onze werkzaamheden voor de jaarrekeningcontrole vastgesteld dat binnen uw organisatie op een adequate wijze opvolging wordt gegeven aan integriteitsmeldingen.
- Tijdens onze controle over 2024 zijn door ons geen fraudegevallen geconstateerd en is er geen sprake van signalen en/of vermoedens van fraude.

Bevindingen jaarrekening

De financiële positie van de gemeente

De vermogenspositie van uw gemeente is verbeterd

Het BBV, de verslaggevingsregels voor gemeenten, maakt een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd. De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming.

Het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten over het boekjaar 2024 bedraagt € 16,7 miljoen voordelig. Per saldo is tussentijds € 9,6 miljoen aan de reserves toegevoegd, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat over 2024 circa € 7,1 miljoen voordelig bedraagt. Dit resultaat is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

In het overzicht hiernaast hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen. De omvang van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2024 33,1% van het balanstotaal (ultimo 2023: 29,9%) en is ten opzichte van 2023 verder toegenomen. Deze toename wordt met name veroorzaakt door het hoge gerealiseerde resultaat over 2024.

Saldo baten en lasten

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar is weergegeven als het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeente het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemming. Deze tussentijdse resultaatbestemming bestaat uit de onttrekkingen aan en stortingen in reserves gedurende het boekjaar. Deze mutaties in reserves vinden plaats op basis van door de gemeenteraad genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van de eerdere politieke besluitvorming.

Wat het voorgaande concreet betekent voor uw gemeente hebben wij in het overzicht hiernaast weergegeven.

Eigen vermogen (x € 1.000)	2024	2023	2022	2021
Eigen vermogen per 1 januari	75.517	51.620	25.799	12.719
Tussentijdse resultaatbestemming	9.577	2.115	-/- 1.117	-/- 953
Gerealiseerd resultaat	7.094	21.783	26.938	12.126
Gerealiseerd totaal saldo baten en lasten	16.671	23.898	25.821	13.080
Eigen vermogen per 31 december	92.188	75.517	51.620	25.799

Exploitatieresultaat (x € 1 miljoen)

Totale baten	261.470
Totale lasten	-/-244.799
Gerealiseerd totaal saldo baten en lasten	16.671
Af: stortingen in reserves	-/- 15.785
Bij: onttrekkingen aan reserves	6.209
Saldo mutaties reserves	-/- 9.577
Gerealiseerd resultaat	7.094

De financiële positie van de gemeente

Het overzicht van baten en lasten over het boekjaar 2024 laat een voordelig gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten van € 16,7 miljoen zien, ten opzichte van een begroot voordelig saldo van € 7,4 miljoen (begroting na wijziging).

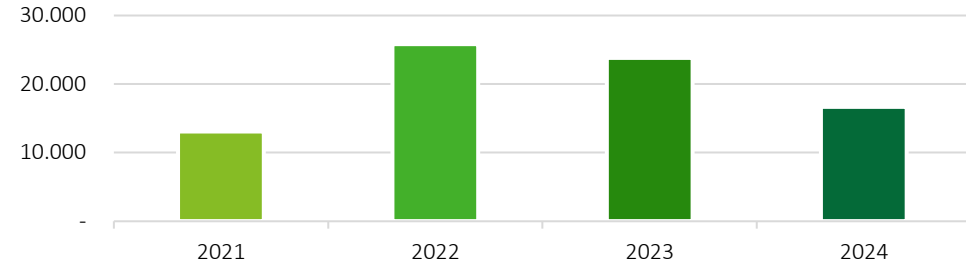
De jaarrekening 2024 sluit – na verwerking van de mutaties in reserves – met een voordelig gerealiseerd resultaat van € 7,1 miljoen.

In de programmaverantwoording geeft het college per programma op hoofdlijnen een verklaring voor de gerealiseerde afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging. In de paragraaf bedrijfsvoering heeft het college de rechtmatigheid van de begrotingsafwijkingen nader toegelicht.

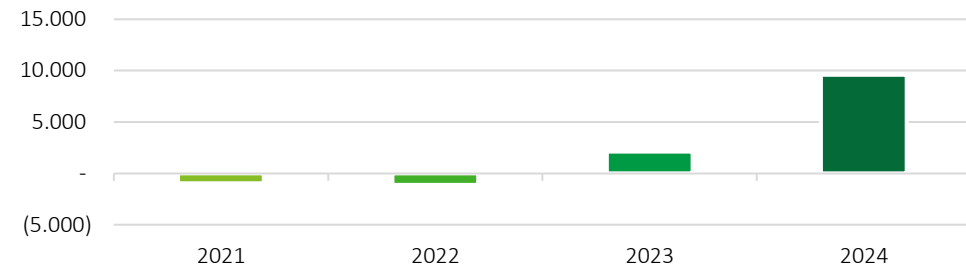
Verderop in dit accountantsverslag gaan wij nader in op de voorspellende waarde van de begroting.

In de rechtmatigheidsverantwoording heeft het college een overzicht opgenomen van overschrijdingen van de lasten op programmaniveau. Daarbij heeft het college onderscheid gemaakt tussen overschrijdingen die zij aanmerkt als acceptabel en niet acceptabel. In de paragraaf bedrijfsvoering behoort het college een nadere toelichting te geven op de niet-acceptabele begrotingsafwijkingen boven de vastgestelde rapportagegrens van € 50.000. Hiervoor heeft het college verwezen naar de paragraaf 'Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid' in de jaarrekening.

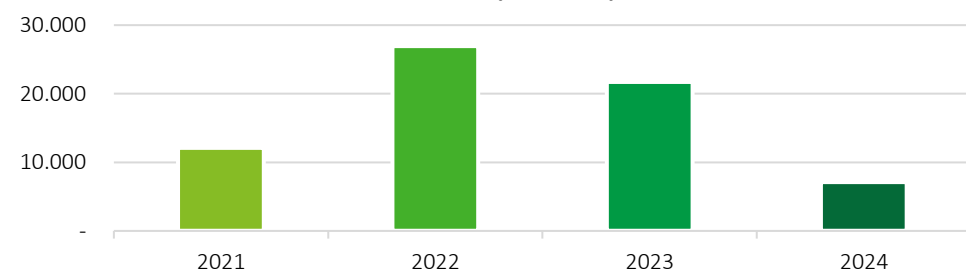
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten
(x € 1.000)

Mutaties in reserves
(x € 1.000)

Gerealiseerd resultaat
(x € 1.000)

Accountantsverslag 2024/25069ACE20/DD/13

De financiële positie van de gemeente

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Als sprake is van een forse schuld en veel eigen vermogen (totaal van algemene en bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

Grondexploitatiequote

De grondexploitatiequote geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van de grond) is ten opzichte van de totale baten van de gemeente. In de regel geldt: hoe hoger de grondexploitatiequote, hoe groter het risico dat de gemeente loopt.

Netto schuldquote

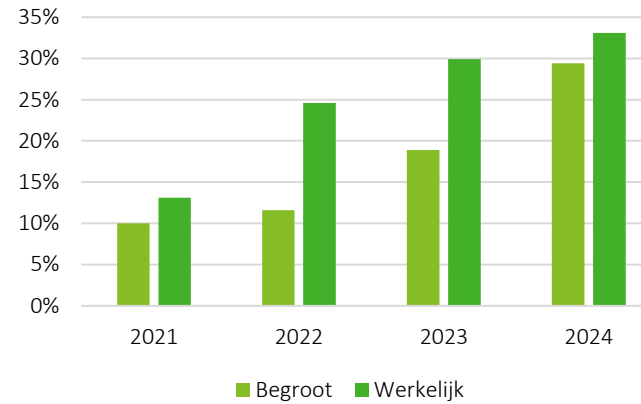
Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de 'druk' van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie.

Structurele exploitatieruimte

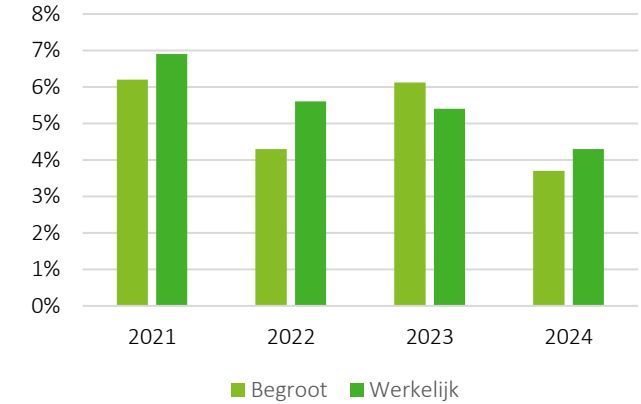
Voor de beoordeling van de financiële positie is ook van belang te kijken naar de structurele baten en lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van leningen) te dekken.

Kengetallen voor gemeente Hogeveen (begroot en werkelijk over de periode 2021-2024)

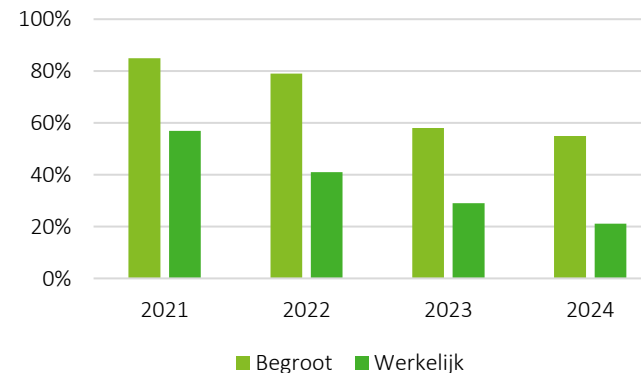
Solvabiliteit (landelijke norm minimaal 20%)

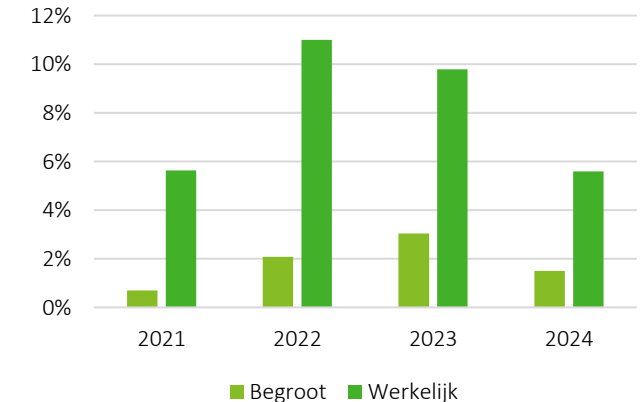
Grondexploitatiequote

Netto schuldquote (landelijke norm < 130%)

Structurele exploitatieruimte

Accountantsverslag 2024/25069ACE20/DD/14

De financiële positie van de gemeente

Voorspellende waarde van uw begroting

De jaarrekening 2024 sluit met een positief totaalsaldo van baten en lasten van € 16,7 miljoen. Na de mutaties in de reserves bedraagt het gerealiseerd resultaat € 7,1 miljoen. De begroting is voor uw gemeente een belangrijk sturingsinstrument. Het is een kaderstellend document waarmee de gemeenteraad financiële en beleidsmatige kaders vaststelt waarbinnen het college haar beleid en doelen kan realiseren.

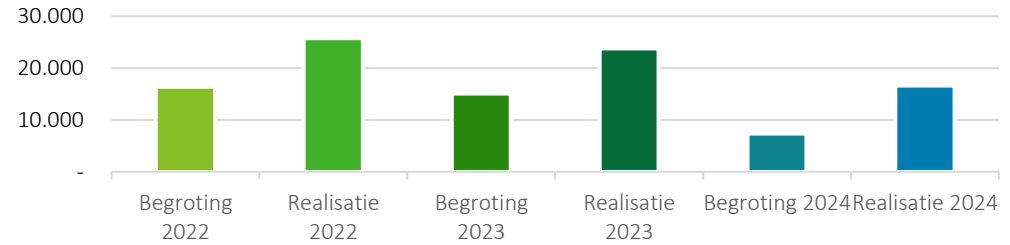
Uit het overzicht van baten en lasten over 2024 blijken (forse) afwijkingen in zowel de lasten als baten. Er is sprake van een hoger voordelig gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten van € 9,3 miljoen ten opzichte van de begroting na wijziging. De voornaamste oorzaken hiervan betreffen een afname in de bijzondere bijstandslasten, een voordeel vanuit de huisvestigingskosten voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen en een voordeel vanuit onderhoudskosten als gevolg van niet uitgevoerd onderhoud. Daarnaast merken wij op dat meerjarige subsidies volledig in de baten en lasten zijn weergegeven welke leiden tot omvangrijke afwijkingen.

Wij constateren dat de afwijking in het resultaat in de jaarstukken ten opzichte van de begroting na wijziging meerdere jaren op rij aanzienlijk is. In dat licht adviseren wij u nader te onderzoeken en eventueel maatregelen te nemen om de voorspellende waarde van uw begroting en de uitvoeringskracht dichterbij elkaar brengen.

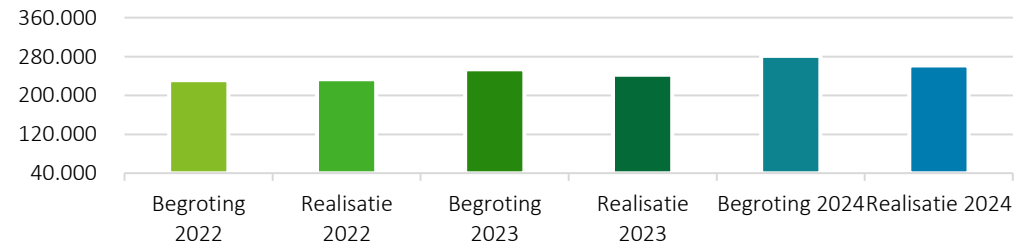
De gemeenteraad heeft (uiteraard) de focus op het realiseren van gestelde doelen. De vraag is of op basis van beschikbare capaciteit en mogelijkheden deze doelen altijd realistisch gepland worden. De begroting is meer gebaseerd op ambitie dan op wat werkelijk gerealiseerd kan worden.

Wij hebben het college geadviseerd, mede in samenspraak met u als raad, maatregelen te nemen om voor zowel de investeringen als de exploitatiebegroting de voorspellende waarde van uw begroting en de uitvoeringskracht dichterbij elkaar brengen. Wij hebben begrepen dat in de Kadernota 2026 (*Realistisch begroten, ambities vasthouden*) hier reeds op ingegaan wordt.

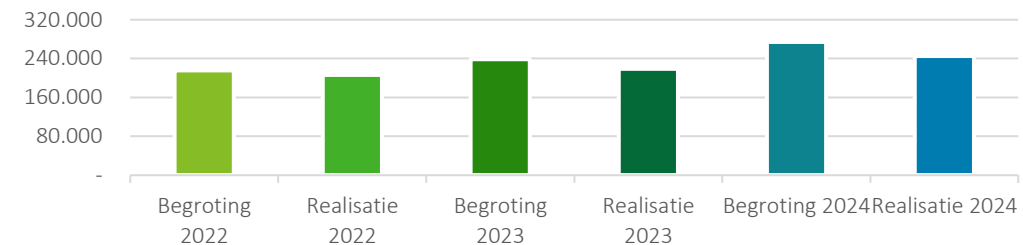
Saldo baten en lasten | Begroting vs realisatie
(x € 1.000)

Baten | Begroting vs realisatie (excl. mutaties reserves)
(x € 1.000)

Lasten | Begroting vs realisatie (excl. mutaties reserves)
(x € 1.000)

De financiële positie van de gemeente

Het weerstandsvermogen is verder toegenomen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit op basis van de door de gemeente geschatte risico's. De ratio weerstandsvermogen is gestegen naar 2,77 (2023: 2,72).

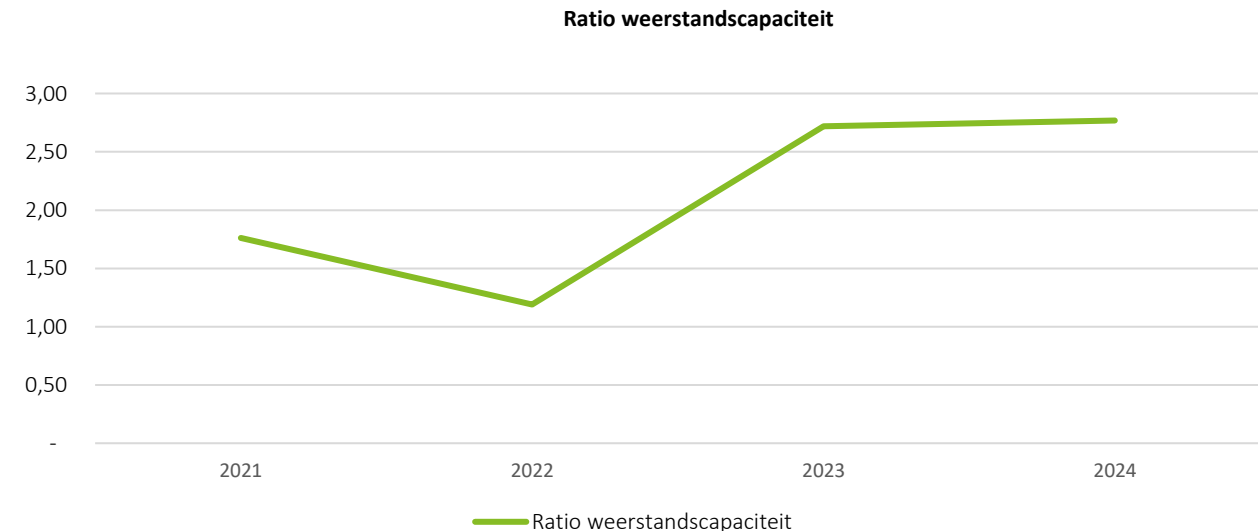
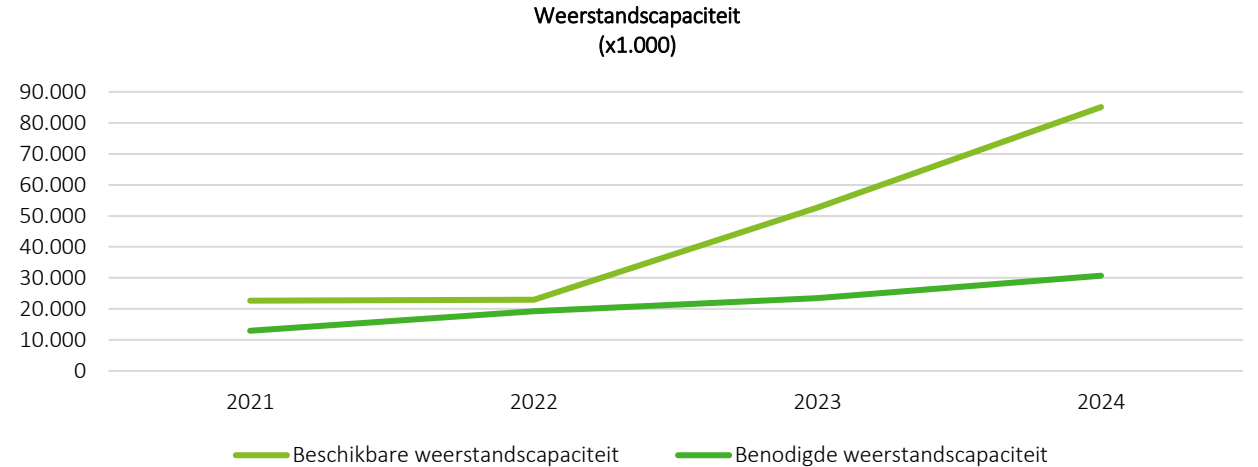
Beschikbare weerstandscapaciteit

De door uw gemeente berekende beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 85,1 miljoen (2023: € 52,7 miljoen). De beschikbare weerstandscapaciteit is daarmee fors toegenomen ten opzichte van voorgaand jaar. De toename in 2024 wordt met name veroorzaakt door de stijging van de algemene reserve in 2024 met bijna € 24 miljoen, als gevolg van het toevoegen van het positieve gerealiseerde resultaat 2023 ad € 21,7 miljoen.

Benodigde weerstandscapaciteit

De inventarisatie van risico's – die in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van het jaarverslag is opgenomen – geeft een indicatie van de financiële omvang van de belangrijkste (specifieke) risico's, inclusief een schatting van de kans dat het geïdentificeerde risico zich voordoet, om daarmee de benodigde weerstandscapaciteit te kunnen bepalen. Daarbij geeft het college een doorlopend inzicht in de grootste risico's (qua financiële impact en kans) voor uw gemeente, en is vermeld welke risico's zijn vervallen en/of nieuw zijn geïdentificeerd. Ook is een inhoudelijke toelichting gegeven op gewijzigde risico's in de top van de belangrijkste risico's. Uw gemeente heeft op basis van deze risico-inventarisatie berekend wat de benodigde weerstandscapaciteit is. Het berekende bedrag voor specifieke risico's bedraagt € 30,7 miljoen (2023: € 19,4 miljoen). Ten opzichte van 2023 is sprake van een stijging van de gekwantificeerde risico's met € 11,3 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door onzekerheid in de te ontvangen rijksmiddelen.

Uw weerstandscapaciteit van € 85,1 miljoen is ruim toereikend in relatie tot de berekende risico's van € 30,7 miljoen. Dit heeft het college inhoudelijk nader toegelicht in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van het jaarverslag.

Accountantsverslag 2024/25069ACE20/DD/16

Rechtmatigheidsverantwoording

In de jaarstukken 2024 heeft het college voor het tweede jaar een rechtmatigheidsverantwoording opgenomen waarin zij zich verantwoordt over de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties (inclusief begrotingsrechtmatigheid).

Verantwoordings- en rapportagegrens

De gemeenteraad heeft in de financiële verordening 2023 de verantwoordings- en rapportagegrens vastgesteld. De verantwoordingsgrens bedraagt 3% van de lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en de rapporteringsgrens bedraagt € 50.000. De verantwoordingsgrens heeft het college gehanteerd bij het opmaken van de rechtmatigheidsverantwoording en de uiteindelijke conclusie daaromtrent. Fouten en onduidelijkheden die de verantwoordingsgrens niet overschrijden, zorgen voor een positieve uiting van het college waaruit blijkt dat de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. De rapporteringsgrens bepaalt de diepgang van de toelichting van het college in de paragraaf bedrijfsvoering.

Het college heeft in haar rechtmatigheidsverantwoording voor € 9,59 miljoen aan niet-acceptabele begrotingsoverschrijdingen (onrechtmatigheden) gerapporteerd.

Normenkader

Het college heeft het van toepassing zijnde normenkader in kaart gebracht. Dit normenkader is door de gemeenteraad vastgesteld in haar vergadering op 30 januari 2025. Wij hebben vastgesteld dat dit normenkader leidend is geweest voor het college om te komen tot de rechtmatigheidsverantwoording en de toelichtingen in de paragraaf bedrijfsvoering.

In de financiële verordening zijn specifieke richtlijnen opgenomen over de wijze en diepgang van rapporteren over rechtmatigheid en de wijze waarop het college om dient te gaan met begrotingsafwijkingen.

Begrotingscriterium

Bij de rechtmatigheidsverantwoording vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten, laste en balansmutaties, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en de hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). Uitgangspunt hiervoor is het niveau waarop de raad de budgetten in de begroting en bij investeringen geautoriseerd heeft. In de begroting zijn de bedragen voor de lasten en baten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting.

De gemeenteraad en het college hebben afspraken gemaakt in welke situatie lastenoverschrijdingen onrechtmatig maar acceptabel zijn (lastenoverschrijdingen zijn en blijven onrechtmatig, maar zijn onder voorwaarden acceptabel wat betekent dat het college deze niet hoeft toe te lichten in de paragraaf bedrijfsvoering). Dit is door gemeente Hoogeveen op een juiste wijze toegepast.

Wij hebben vastgesteld dat het college specifieke werkzaamheden heeft uitgevoerd ten aanzien van het begrotingscriterium, zijnde controle op programmaoverschrijdingen en controle op kredietoverschrijdingen.

Kredietoverschrijdingen

Er is geen sprake van een overschrijding op de investeringskredieten.

Begrotingsrechtmatigheid

De totale lastenoverschrijding op de programma's bedraagt € 3,65 miljoen. Daarnaast is voor een bedrag van € 3,8 miljoen aan onrechtmatige overschrijdingen van baten en/of onderschrijdingen van lasten en baten verantwoord. Dit leidt tot een totale begrotingsonrechtmatigheid van € 7,48 miljoen. Op basis van de afspraken tussen het college en de gemeenteraad is van deze overschrijdingen € 1,3 miljoen als acceptabel aan te merken omdat deze tijdig zijn gemeld aan de gemeenteraad en omdat deze passen binnen het bestaande beleid van gemeente Hoogeveen.

Voorwaarden criterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld aan de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen c.q. voorwaarden zijn afkomstig uit de relevante wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader, en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

Gemeenten stellen via de financiële verordening en/of onderliggende nota's kaders vast die van invloed zijn op verslaggeving. Het gaat hier om de invulling van de ruimte die het BBV geeft voor eigen gemeentelijke kaders. Denk hierbij aan grenzen voor het activeren van investeringen, afschrijvingstermijnen, omgang met reserves en voorzieningen en dergelijke. Deze vallen onder het getrouwe beeld en vallen per definitie onder de reikwijdte van de reguliere accountantscontrole. Ook voorwaarden die direct van invloed zijn op de verslaggeving c.q. het getrouwe beeld van de jaarrekening worden niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Hierbij kan worden gedacht aan het niet naleven van voorwaarden met betrekking tot recht, hoogte, duur, termijnen, normbedragen, doelgroep en grondslag bij bijvoorbeeld bijstandsverlening, maatschappelijke ondersteuning, inkomensoverdrachten en het opleggen van belastingen dat tot gevolg heeft dat de bijhorende lasten of opbrengsten onjuist of onvolledig zijn. Het niet naleven van deze voorwaarden heeft direct invloed op het getrouwe beeld van deze posten in de jaarrekening.

Die onderwerpen die niet onder het getrouwheidsoordeel van de accountant vallen, hebben we onderstaand nader toegelicht inclusief de wijze waarop het college deze in haar werkzaamheden heeft betrokken.

Rechtmatigheidsverantwoording (vervolg)

Aanbestedingen

Uw gemeente voert in het kader van de controle op de naleving van de aanbestedingsregels jaarlijks een 'spendanalyse' uit. Wij constateren dat over 2024 sprake is van € 3,3 miljoen (2023: € 4,4 miljoen) aan inkopen waarbij de gemeente Hoogeveen niet heeft voldaan aan geldende Europese aanbestedingsvoorschriften.

Er is sprake van fouten welke doorlopen vanuit 2023, deze overeenkomsten leiden tot een onrechtmatigheid van € 2,8 miljoen in 2024. Daarnaast is in 2024 een drietal nieuwe onrechtmatige inkopen geconstateerd met een omvang van € 0,5 miljoen. De aard van de onrechtmatige inkopen is divers en ziet zowel toe op diverse soorten diensten als een werk.

Wij hebben geen onrechtmatige inkopen vastgesteld anders dan uw organisatie heeft geconstateerd. Dit laat zien dat de kwaliteit van de door uw organisatie uitgevoerde spendanalyse van voldoende niveau is. Gezien de omvang van de nieuw geconstateerde fouten dringen wij aan, conform de management letter, om de naleving van de Europese aanbestedingsregels strikter in te bedden in de interne beheersing van uw organisatie. Wij hebben begrepen dat hiervoor het plan van aanpak wordt uitgevoerd en de nodige stappen zijn gezet ter waarborging van het naleven van de Europese aanbestedingsregels.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Het criterium Misbruik & Oneigenlijk gebruik (M&O) vormt een belangrijk onderdeel van de rechtmatigheidsverantwoording van de gemeente. Dit criterium richt zich op het voorkomen en bestrijden van misbruik en oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving. De gemeente Hoogeveen heeft verschillende verordeningen waarin diverse aspecten vanuit M&O zijn opgenomen. Voor het boekjaar 2024 zijn geen onrechtmatigheden geïdentificeerd met betrekking tot het M&O-criterium.

Sociaal domein

Actualiteiten Sociaal Domein

Binnen het zorgdomein (WMO en Jeugd) is een landelijke ontwikkeling zichtbaar waarbij de lasten de afgelopen jaren fors zijn toegenomen. Waar dit in eerste instantie hoofdzakelijk kwam door een toenemende zorgvraag zien we in 2023 en 2024 dat met name sprake is van een toenemende zorgwaarde met betrekking tot de jeugdzorg. Dit betekent dat cliënten vaak een zwaardere en daarmee duurdere vorm van zorg behoeven.

De gemeente Hoogeveen wordt eveneens geconfronteerd met een toenemende zorgvraag, welke aanzienlijke financiële consequenties kan hebben. Terwijl de zorgkosten stijgen, moet de gemeente tegelijkertijd nauwlettend de budgetten beheren en strategisch alloceren om aan deze groeiende behoefte te voldoen.

Complicerende factor bij het inschatten van de ontwikkeling van zorgkosten in de komende jaren is de verwachte ontwikkeling van de tarieven van zorgaanbieders. Zorgaanbieders hebben op dit moment te maken met sterk oplopende kosten als gevolg van loonstijgingen en oplopende huisvestingslasten.

Dit leidt ertoe dat financiële posities van zorginstellingen in toenemende mate onder druk komen te staan wat naar verwachting een prijsopdrijvend effect heeft op de tarieven.

Daarnaast zijn landelijk reeds jeugdzorgaanbieders aanwezig die niet meer aan de financiële verplichtingen kunnen voldoen waarbij aan gemeenten op basis van het convenant 'Bevorderen continuïteit jeugdhulp' een (verplichte) bijdrage aan deze instellingen wordt opgelegd.

Wij bevelen aan zichtbare en verwachte ontwikkelingen van de kosten binnen het zorgdomein aandachtig te monitoren om deze kosten ook in de toekomst nauwkeurig te kunnen inschatten.

Capaciteitsbeperkingen en een gebrek aan personeel belemmeren het vermogen van de gemeente adequate zorg in te kopen, ondanks de beschikbare financiële middelen. Dit resulteert in een kloof tussen wat de gemeente wenst te bieden en wat feitelijk haalbaar is. Dit speelt in zowel WMO als Jeugdzorg. In toenemende mate zal daardoor niet de zorgvraag bepalend zijn in de omvang van de zorguitgaven maar ook het aanbod. Dit is een breed maatschappelijk probleem waarbij het voor gemeenten slechts beperkt mogelijk is hierin keuzes te maken.

Het is voor de gemeente essentieel efficiënte en effectieve oplossingen te vinden die de financiële druk verminderen en tegemoetkomen aan de zorgnoodzaak. De situatie vereist een geïntegreerde aanpak waarbij financiële duurzaamheid en kwalitatieve zorgverlening centraal staan.

Indien (een deel van) de kosten structureel hoger uitvallen, dan ontkomt u mogelijk niet aan het vrijmaken van structurele middelen om de verwachte toekomstige tekorten te dekken.

Uw gemeente erkent dit dilemma en de daarmee gepaard gaande mogelijke financiële en operationele uitdagingen. Dit blijkt ook uit recente gesprekken met de ambtelijke organisatie. Wij adviseren het college om de impact van de ontwikkelingen op uw gemeente actief te blijven monitoren om tijdige informatievoorziening inzake de verwachte zorgkosten te waarborgen.

Voorraad onderhanden werk (grondexploitatie)

De voorraad onderhanden werk

De balanspost met de belangrijkste schattingen in de jaarrekening betreft de voorraad onderhanden werk, waaronder de bouwgronden in exploitatie (grondexploitatie). Deze balanspost is door het saldo ultimo 2024 ad € 11,2 miljoen relevant voor de accountantscontrole, maar ook door de schattingen die een rol spelen bij het ramen van de in 2025 e.v. nog te realiseren baten ad € 50,6 miljoen en lasten ad € 12,0 miljoen. De nog te realiseren baten en lasten vormen samen met de boekwaarde de basis voor de waardering in de jaarrekening, oftewel het verwachte resultaat bij afsluiting van de projecten. Dit leidt tot een voorziening indien het college verwacht dat het project verlieslatend is en tot (tussentijdse) winstneming bij een verwachte winst. Voor de waardering van grondexploitatie dient de gemeente per individueel project te bepalen of de gemeente de boekwaarde plus de in de toekomst nog te realiseren kosten en opbrengsten, naar beste schatting, terugverdiend.

De gemeente Hoogeveen schat ultimo 2024 in dat de totale omvang van de niet terug te verdienen kosten op de gehele grondexploitatie circa € 5,1 miljoen bedraagt (2023: € 8,6 miljoen). Deze voorziening is in zijn geheel in mindering gebracht op de balanspost bouwgronden in exploitatie. Op basis van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden achten wij de uitgangspunten van de gemeente en de waardering van de grondexploitatieprojecten in de jaarrekening 2024 aannemelijk.

Het controleproces van de waardering van de voorraad onderhanden werk

De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot vijf P's:

- **Planning:** is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt. Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- **Programmering:** in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse gemaakt van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavels, appartementen, etc.) in de projecten, in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?

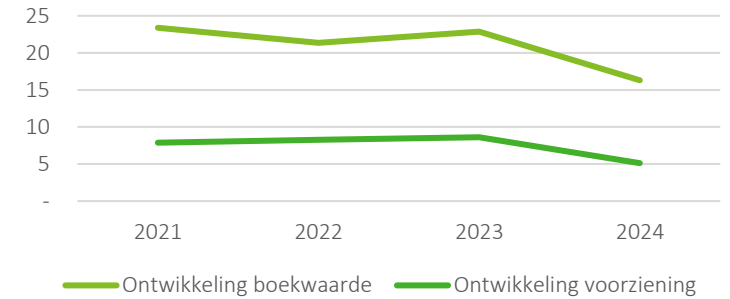
- **Prijs:** de verkoopprijzen van woningen, en dus van grond, hebben een tijd onder druk gestaan. Deze situatie is omgeslagen in een grote vraag naar woningen en grond, waardoor de grondprijs zich in een hoog tempo in positieve zin ontwikkelt. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke grondprijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de positieve marktontwikkelingen?
- **Plankosten:** door de toenemende vraag naar woningen en dus naar bouwcapaciteit is sprake van een toenemende stijging van de bouwkosten. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke prijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de hierbij horende prijsontwikkelingen?
- **Parameters:** zijn de parameters voor kosten en opbrengstenstijgingen opportuun, beredeneerd vanuit de huidige situatie en de best mogelijke inschatting van de toekomstige ontwikkeling van de grondprijzen en de plankosten?

De 5 P's vormen de basis voor de actualisatie van de grondexploitaties zoals opgenomen in uw paragraaf 'Grondbeleid'.

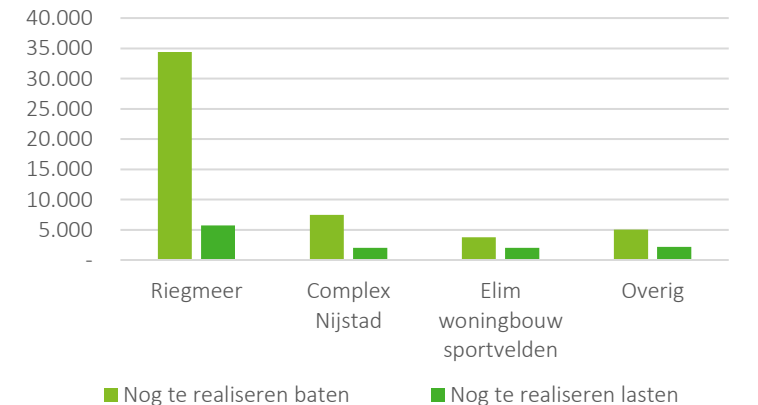
Analyse grondexploitaties

Uit nevenstaande figuren blijkt dat de boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie zijn afgenomen in 2024 (- € 6,6 miljoen), net als de omvang van de voorziening (- € 3,6 miljoen). De daling van de boekwaarde is met name veroorzaakt door oplevering van Buitenvaart II, Station Deelgebied Noord B en Schutlanden Oost met een totale boekwaarde van € 6,2 miljoen. Ten aanzien van de voorzieningen wordt de mutatie tevens met name verklaard door de oplevering van Buitenvaart II en Stationsgebied D welke waren voorzien voor een bedrag van € 3,5 miljoen.

Totale boekwaarde bouwgronden in exploitatie (x € 1.000)

Overzicht nog te realiseren baten en lasten per project (x € 1 miljoen)

Voorraad onderhanden werk (grondexploitatie)

Bij onze beoordeling van de door de gemeente gehanteerde veronderstellingen voor het actualiseren van de grondexploitaties – vooral de uitgangspunten voor planning (fasering), programmering en prijsbeleid, maar ook de parameters voor kosten- en opbrengstenstijging en de gehanteerde rekenrente (rente-omslagmethode), hebben wij het volgende in overweging genomen:

- Of de afzonderlijke veronderstellingen redelijk lijken, onderling afhankelijk en intern consistent zijn, en of de veronderstellingen redelijk lijken wanneer ze collectief of in samenhang met andere veronderstellingen worden beschouwd.
- Of de veronderstellingen in de markt de waarneembare veronderstellingen op passende wijze weerspiegelen, met andere woorden: is er consistentie met de algemene economische omgeving en de economische omstandigheden in/bij de gemeente?
- Of de veronderstellingen aansluiten op de (vastgestelde) plannen (besluiten) van de raad.
- Of de veronderstellingen consistent zijn met de ervaringscijfers van de gemeente (met andere woorden: is historische informatie representatief voor toekomstige situaties?).

De grondexploitaties zijn door het college voor de jaarrekening 2024 opnieuw doorgerekend (geactualiseerd) en waar nodig zijn de verwachtingen bijgesteld, waarmee tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd, en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening noodzakelijk is.

Tussentijdse winstneming

In lijn met de notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken' van de commissie BBV moeten gemeenten voor tussentijdse winstneming de 'Percentage Of Completion-methode' (POC-methode) toepassen. Hierbij geldt dat gemeenten, indien aan een aantal voorwaarden is voldaan, tussentijds winst moeten nemen. Voor het toepassen van de POC-methode is het van belang dat uw gemeente het resultaat betrouwbaar kan schatten. Ook moet er sprake zijn van verkochte grond en gerealiseerde kosten.

Op grond van de POC-methode heeft uw gemeente in het boekjaar 2024 voor € 1.151.000 aan tussentijdse winst genomen op de grondexploitatie (2023: € 754.000).

Belangrijkste bevindingen inzake waardering grondexploitaties

Als onderdeel van de controle van de waardering van de bouwgronden in exploitatie voeren wij een risicoanalyse uit ter bepaling van het risicoprofiel van de individuele grondexploitaties en de hierdoor bestaande kans op een materiële fout in de waardering ervan. Hierbij betrekken wij de huidige boekwaarde, het geprognosticeerde resultaat, en de aard en omvang van de nog te realiseren baten en lasten (liggen hier bijvoorbeeld al contracten of overeenkomsten aan ten grondslag of niet).

Naast de hiervoor genoemde elementen spelen bij de risicoclassificatie van de individuele projecten ook de aard van het project, de programmering en de doorlooptijd een belangrijke rol. Een langere doorlooptijd van de projecten zorgt bijvoorbeeld voor een hoger risicoprofiel, doordat de schatting van kosten en opbrengsten van de projecten subjectiever is naarmate de doorlooptijd toeneemt.

Op grond van onze risicoanalyse hebben wij geconcludeerd dat de grondexploitaties Riegmeer, Nijstad-Oost en Elim de belangrijkste projecten binnen uw gemeente zijn, waarbij wij deze grondexploitaties voor onze controle hebben geanalyseerd en geselecteerd voor nadere controle.

Van deze projecten hebben wij de aannemelijkheid van de nog te realiseren kosten en opbrengsten getoetst en de berekening van de tussentijdse winstneming gecontroleerd.

In onze managementletter 2024 hebben wij het college een aantal adviezen meegeven ten aanzien van de onderbouwning van de uitgangspunten en ramingen die ten grondslag liggen aan de waardering van de grondexploitaties. Een aantal aanbevelingen zijn opgepakt waardoor de actualisaties van de grondexploitatieprojecten zijn verbeterd en de onderbouwningen zijn versterkt.

Voorafgaand en gedurende de jaarrekeningcontrole is veelvuldig overleg geweest met de ambtelijke organisatie over de totstandkoming van de juiste verantwoording inzake de grondexploitatie. Wij zien dat de ambtelijke organisatie stappen heeft gezet in de kwaliteit van de dossiervorming van de grondexploitatie. Met name de onderbouwning van de nog te realiseren kosten en opbrengsten is versterkt. Wij zien dit als een juiste basis die voor toekomstige verantwoording van de grondexploitatie kan worden gehanteerd.

Wij bevelen aan om een consequente lijn te hanteren in de kosten en opbrengstenstijgingen voor de verschillende complexen, dit vereenvoudigd de totstandkoming. Daarnaast kan het model welke wordt gehanteerd voor de verantwoording van de exploitaties worden vereenvoudigd. Wij zijn hierover in gesprek met uw organisatie hoe deze aanbevelingen gerealiseerd kunnen worden.

Ondanks de positieve stappen die de gemeente heeft gezet in de kwaliteit van de ramingen en onderbouwningen heeft de controle van de grondexploitaties meer inzet van onze medewerkers en de ambtelijke organisatie gevraagd dan initieel gepland. Deze inzet zag met name toe op de juistheid van de onderliggende berekeningen voor de nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten.

Wijziging rentesystematiek

In het Bbv is een wijziging gepubliceerd ten aanzien van de rentesystematiek voor de grondexploitatie vanaf de begroting 2025. Over de boekwaarde per 1 januari 2024 schrijven gemeenten – in lijn met 2023 en eerder – de rente bij op basis van de renteverdeling 2024. Voor 2025 en verder moet echter de rente toegerekend worden op basis van de renteomslag zoals deze wordt gebruikt voor de begroting. Uw gemeente heeft bij het bepalen van de netto contante waarde per ultimo 2024 nog de oude systematiek gevolgd en de rente ad 1,59% gehanteerd in plaats van de omslagrente ad 0%. Daarmee is in 2024 – per saldo - € 310.000 te weinig lasten verantwoord.

Bedrijventerreinen en kantoren

Voor bedrijventerrein Riegmeer zijn in 2024 kavels verkocht aan TenneT en Rendo. De verwachting is dat de verkopen van de overige kavels, als gevolg van netcongestie, zullen uitblijven tot het onderstation is gerealiseerd. De volgende verkoop is geraamd voor 2029. Uitzondering hierop betreft de verkoop van de grond aan Riegmeer B.V./Fieten Olie die in het eerste kwartaal van 2025 is gerealiseerd. Voor de nog te verkopen kavels binnen Riegmeer heeft de gemeente door middel van interesse vanuit de markt aan kunnen tonen dat voldoende behoefte vanuit de markt bestaat.

Voorraad onderhanden werk (grondexploitatie)

Bedrijventerreinen en kantoren (vervolg)

Voor de complexen (Noord B, Buitenvaart II, Stationsgebied D, Schutlanden-Oost) heeft de gemeenteraad d.d. 14 november 2024 besloten om deze gedurende boekjaar 2024 vroegtijdig af te sluiten. De voornaamste reden hiervoor was het beperkte activiteitsniveau binnen deze complexen in de afgelopen jaren. Deze gronden zijn tegen taxatiewaarde overgeboekt naar de voorraad: gereed product en handelsgoederen in de jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de financiële verwerking, inclusief resultaatneming, juist heeft plaats gevonden en adequaat is toelicht in de jaarrekening.

Aanbevelingen

Mede gezien het belang van schattingsposten en de waardering van de grondexploitaties in de jaarrekening, hebben wij het college geadviseerd de interne processen rondom de actualisaties van de grondexploitatieopzetten te versterken. Hierbij is het van belang dat:

- Uitgangspunten (parameters, nog te maken kosten, nog te realiseren opbrengsten etc.) worden onderbouwd met brondocumentatie en worden afgezet tegen externe documentatie.
- De actualisaties tijdig worden uitgevoerd.
- Het controledossier, de onderbouwingen en de actualisaties intern worden gecontroleerd door een tweede medewerker.
- Er een consequente lijn voor alle complexen inzake de opbrengsten en kostenstijgingen wordt gehanteerd.
- Het vereenvoudigen van het model van de totstandkoming van de verantwoording om fouten te voorkomen.

Hiermee verwachten wij dat de kwaliteit van de actualisaties wordt verbeterd wat tevens tot een efficiënter controleproces zal leiden.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening 2024 zijn verwerkt, zijn door ons getoetst en als aannemelijk aangemerkt

Wij hebben op grond van de door ons verrichte werkzaamheden inzake de waardering van de grondexploitaties vastgesteld dat uw gemeente:

- Beschikt over actuele ramingen van de nog te realiseren baten en lasten.
- Beschikt over een deugdelijke onderbouwing van de gehanteerde uitgangspunten in de grondexploitaties.
- Beschikbare en actuele rapportages van marktpartijen heeft gehanteerd voor de onderbouwing van de parameters, waaronder de kosten- en opbrengstenstijgingen.
- Een niet onaannemelijk niveau heeft bepaald van de nog te maken plan- en civiele kosten.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening 2024 zijn verwerkt, zijn door ons getoetst en als aannemelijk aangemerkt.

Verder merken wij volledigheidshalve op dat wij voor de waardering van de grondexploitatie per 31 december 2024 de per die datum vastgestelde projectkaders en genomen besluiten betrokken hebben bij de controle van de waardering. Er is geen rekening gehouden met de effecten van eventuele toekomstige, nog vast te stellen, ambities van uw gemeente.

Fraude, integriteit, en naleving wet- en regelgeving

De beoordeling door het college van burgemeester en wethouders van het risico van materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of van het overtreden van wet- en regelgeving

Bij onze controle vragen wij u jaarlijks inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking kan bevatten door fraude of het overtreden van wet- en regelgeving (corporate compliance), inclusief de aard, omvang en frequentie van de inschattingen, het proces dat u daarbij hanteert, en de communicatie daarover met het personeel en met de gemeenteraad. Tijdens deze gesprekken heeft uw organisatie aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's, waaronder het belang van corporate compliance en de analyse van corruptievraagstukken.

In onze voorgaande accountantsverslagen hebben wij uitgebreid gerapporteerd over het belang van een actuele frauderisicoanalyse. Deze frauderisicoanalyse zou in onze optiek een door het college vastgesteld document moeten zijn. Wij adviseren hierbij dat het college periodiek het gesprek voert met de financiële werkgroep over deze analyse zodat continu aandacht blijft voor het onderwerp fraude.

De interne frauderisicoanalyse is op 25 februari 2025 vastgesteld door het college. Hiermee is onze aanbeveling de frauderisicoanalyse te actualiseren opgevolgd. In de geactualiseerde analyse wordt ingegaan op de inschatting van de waarschijnlijkheid dat een risico zich voordoet en de gerelateerde omvang. Tevens is een koppeling gemaakt met de relevante bewering. Om de frauderisicoanalyse nog verder te verbeteren is het raadzaam de afwegingen voor de waarschijnlijkheid en omvang zichtbaar te documenteren.

Werkzaamheden fraude

Wij hebben ten behoeve van onze controle van de jaarrekening met betrekking tot het – vanuit onze beroepsgroep – voorgeschreven frauderisico op 'management override of controls' aanvullende werkzaamheden uitgevoerd. Dit frauderisico kan zich (met name) voordoen in de handmatige journalposten (memoriaalboekingen).

Onze werkzaamheden zien derhalve toe op data-analyse-werkzaamheden op de memoriaalboekingen. Wij hebben bij het uitvoeren van onze werkzaamheden geen signalen en/of indicaties dat er sprake is van fraude.

Fraude en integriteit

Jaarlijks verkrijgen wij inzicht in de integriteitsmeldingen, die wij vervolgens doorspreken met uw coördinator integriteit. Daarnaast hebben wij op basis van onze controle en de besprekingen met de medewerkers binnen uw organisatie geen fraudegevallen geconstateerd.

Onze conclusie is dat uw gemeente op een adequate wijze opvolging geeft aan geïdentificeerde integriteitskwesaties.

Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen voor fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college, inclusief het invoeren en onderhouden van interne beheersingsmaatregelen voor de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de werking en efficiency van de bedrijfsvoering, en de naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Als accountant verkrijgen wij een redelijke, maar geen absolute, zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten, doordat sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen of verkeerd voorstellen van zaken, of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt.

Wij hebben de accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en professionele oordeelsvorming toegepast, in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Overige bevindingen

Geen feitelijke niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing. Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rehtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen.

Wij hebben geen fouten geconstateerd met betrekking tot naleving van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) en de publicatieverplichtingen van de WNT.

Onze opdracht is ongewijzigd uitgevoerd

Met de opdrachtbevestiging heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2024. Naast de opdrachtbevestiging zijn bepalend (geweest) voor onze controle:

- De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking of wijziging in de reikwijdte van onze controle. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2024 voldoende voor de doelstelling van onze controle.
- Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado).
- Het normenkader 2024, dat door de gemeenteraad is vastgesteld in haar vergadering op 30 januari 2025.

Onze communicatie met het management

Wij hebben het management ter confirmatie een aantal schriftelijke bevestigingen gevraagd aangaande haar verantwoordelijkheden inzake de financiële verslaggeving.

Wij hebben van het college van gemeente Hoogeveen een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.

Geen meningsverschil met het college en het ambtelijk management of beperking in reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het management geweest en er waren geen beperkingen tijdens het uitvoeren van onze controle.

Naar onze mening is ons bij het uitvoeren van onze controleopdracht door het management en de medewerkers van de gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Er zijn geen belangrijke wijzigingen in de verslaggevingsregels

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de resultaten van uw gemeente. Daarnaast vereisen zij van het management het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van de gemeente zijn uiteengezet in de toelichting op de jaarrekening 2024, onder 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling'.

Wij hebben het, door het college en het ambtelijk management, toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingspraktijken geëvalueerd, en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Wij zijn van mening dat de verslaggevingsvraagstukken en de toegepaste inschattingen goed onderbouwd en redelijk zijn in finale jaarstukken, alsook consistent zijn gebruikt.

Kwaliteit en transparantie van de jaarstukken

Bij de jaarrekeningcontrole hebben wij vastgesteld dat uw jaarstukken 2024 voldoen aan de vereisten uit het BBV. Wij hebben bij onze werkzaamheden de jaarstukken integraal doorgenomen en hebben daarbij – naast de verenigbaarheid van jaarverslag en jaarrekening – vanuit het belang en begrip van de gebruikers van de jaarstukken vooral gelet op de toegankelijkheid en begrijpelijkheid van de daarin opgenomen toelichtingen en analyses.

Kernpunten van de jaarrekeningcontrole

Bestuurlijke samenvatting

Bevindingen jaarrekening

Interne beheersing

Bijlagen

Interne beheersing

Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing vanuit de controle van het boekjaar 2024

Managementletter SWO 2024, toegespitst op de interne (financiële) beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2024 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle was primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing, voor zover van belang voor onze controle op de getrouwheid en rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

Voor de bevindingen van de interim-controle verwijzen wij naar onze managementletter 2024 uitgebracht aan de Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hooegeveen d.d. 13 januari 2025. Deze managementletter hebben wij op 27 januari jl. besproken met de leden van uw auditcommissie.

In de managementletter hebben wij een aantal aandachtspunten voor het opstel- en controleproces van de jaarrekening 2024 benoemd. Als onderdeel van onze werkzaamheden voor de jaarrekening zijn wij nagegaan of onze aandachtspunten uit de boardletter voldoende zijn opgevolgd. Voor zover de opvolging en/of onze controle ervan hiertoe aanleiding geven, hebben wij onze bevindingen in dit accountantsverslag bij het betreffende onderwerp verwerkt.

Actualisatie beleidsdocumenten

In de managementletter over 2024 hebben wij gerapporteerd over het feit dat een aantal beleidsdocumenten verouderd zijn. Vanuit de jaarstukken blijkt dat nog meerdere beleidsdocumenten en beleidskaders ouder zijn dan de geadviseerde termijn van vier jaar. Dit geldt onder andere voor het treasurywettelijk (uit 2021) en het kostenverrekenmodel (uit 2014). Hierbij merken wij op dat het kostenverrekenmodel in 2022 is getoetst door een externe partij, waarbij geen aanpassingen benodigd waren. Wij vragen uw aandacht voor de actualisatie van alle relevante documenten en kaders.

Memoriaalboekingen

Memoriaalboekingen zijn (correctie)boekingen die niet via de reguliere boekingsproces plaatsvinden. Vanuit onze beroepsgroep is dit een element van het voorgeschreven frauderisico op 'management override of controls'. Deze boekingen zijn hierdoor in opzet meer risicovol en daarom besteden wij bij onze controle extra aandacht aan deze boekingen.

Uw organisatie heeft ook aanvullende aandacht voor dit onderdeel in de vorm van een periodieke toetsing. In onze managementletter hebben wij aan u gerapporteerd dat – conform voorgaande jaren – op de verwerking van de memoriaalboekingen het geautomatiseerde systeem geen onafhankelijke controle afdwingt. Uw ambtelijke organisatie voert wel handmatige controles uit. Om het risico op ongeautoriseerde boekingen te ondervangen, hebben wij aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd.

Om de controle zo efficiënt en effectief mogelijk uit te voeren, en toe te spitsen op het specifieke risico en karakter van memoriaalboekingen, hebben wij gebruik gemaakt van een data-analyse tool. Met deze data-analyse hebben wij een diepgaande en risicogerichte analyse uitgevoerd van deze in opzet meer risicovolle boekingen. Hieruit zijn geen onjuistheden, onrechtmatigheden of anderszins bijzonderheden gebleken.

Evaluatie opstel- en controleproces

Net als in voorgaande jaren hebben wij na afronding van de controle over het boekjaar 2023 met de ambtelijke organisatie het opstel- en controleproces van de jaarrekening 2023 geëvalueerd, en waar nodig aanscherpingen verwerkt in het interne 'draaiboek' voor het opstelproces en de gezamenlijke werk- en planningsafspraken voor de jaarrekening. Met deze aanpassingen is het proces verder geoptimaliseerd en is de controle binnen de afgesproken planning afgerond.

Het opstel- en controleproces is door een goede samenwerking prettig verlopen. Tevens zien wij een sterke verbetering in het first time right principe. Dit is enerzijds zichtbaar in de kwaliteit van de jaarstukken en anderzijds in de aanlevering van de onderbouwende documentatie. Tevens is de doorlooptijd van de beantwoording van de vragen verkort. Wel zien wij dat de controle van diverse jaarrekeningposten (overlopende posten, rechtmatigheidsverantwoording, grondexploitatie) voor zowel de organisatie als voor ons leidt tot een hoge tijdsbesteding gedurende de controle. In de komende evaluatie zullen wij deze onderwerpen met elkaar bespreken, bekijken wat nodig is deze controles soepeler te laten verlopen en mogelijkheden verkennen om deze elementen eerder in het jaar te controleren.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving inclusief cybersecurity behoeft verdere aandacht

Als onderdeel van onze jaarrekeningcontrole verkrijgen wij inzicht in de IT-omgeving, risico's en (significante) tekortkomingen. Ook verkrijgen wij inzicht in de opvolging van IT-bevindingen van vorig boekjaar en belangrijkste IT-beheersmaatregelen welke nodig zijn om te steunen op uw IT-omgeving. Voor onze inhoudelijke bevindingen en de resterende aanbevelingen inzake de betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking verwijzen wij kortheidshalve naar onze managementletter SWO 2024.

Als gevolg van het (vooralsnog) onvoldoende opvolgen van de aanbevelingen op dit gebied hebben wij voor de jaarrekeningcontrole niet zonder meer kunnen steunen op de geautomatiseerde gegevensverwerking. Het gevolg van deze conclusie is dat wij meer gegevensgericht werk hebben moeten verrichten, waaronder het uitvoeren van specifieke werkzaamheden om de betrouwbaarheid van data en lijstwerk vast te stellen. Ondanks de bestaande tekortkomingen in de IT-omgeving zijn wij bij de jaarrekeningcontrole in staat geweest data-analyse in te zetten als onderdeel van de controleaanpak voor de memoriaalboekingen.

Datamigratie

In onze managementletter hebben wij gerapporteerd over de aankomende datamigratie voor enerzijds de financiële administratie en anderzijds de administratie voor het sociaal domein.

Fase 1 van de migratie van de financiële administratie is afgerond. De migratie van fase 1 heeft geen effect op de jaarrekening 2024 en onze controle. Tijdens de interim-controle zullen wij de juistheid en volledigheid van de datamigratie controleren. Over de uitkomsten hiervan rapporteren wij aan u in onze managementletter 2025.

Wij hebben vernomen dat de datamigratie voor fase 2 van de financiële administratie en voor de Participatiewet, onderdeel van het sociaal domein, beiden zijn uitgesteld naar een later moment in 2025. Wij zullen in onze managementletter voor het boekjaar 2025 rapporteren over eventuele bevindingen naar aanleiding van de beoordeling van het implementatieproces.

Bijlagen

A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de niet-gecorrigeerde controleverschillen groter dan de rapporteringstolerantie van € 2.605.000.

Aard van de fouten	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	n.v.t.
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode:	n.v.t.
Geen niet-gecorrigeerde controleverschillen groter dan de rapporteringstolerantie van € 2.605.000.	
Totaal getrouwheidsfouten	n.v.t.

- Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde en daardoor niet-gecorrigeerde afwijkingen, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde afwijkingen.

A2 - Onzekerheden in de controle

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de onzekerheden groter dan de rapporteringstolerantie van € 7.820.000.

Aard van de onzekerheden	Getrouwheid
Niet van toepassing	
Totaal onzekerheden in de controle getrouwheid	€ 0

Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere onzekerheden.

A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen

Onze controlestandaarden vereisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om de gemeenteraad in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening. De tabel hierna bevat een weergave van die onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de gemeenteraad deze nader dient te beoordelen.

Toelichting	Bron van de toelichtingsvereiste	Kwantitatieve of kwalitatieve overwegingen
In de voorliggende jaarrekening zijn diverse tekstuele aanpassingen verwerkt. Er resteren geen (materiële) tekortkomingen in de toelichting.	-	-

B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2024

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de strekking van ons getrouwheidsoordeel bij de jaarrekening 2024 en onze conclusies ten aanzien van de rechtmatigheid van de SiSa-bijlage 2024.

- Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring): goedkeurend.
- Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening: goedkeurend.

Per regeling geven wij in de volgende tabel aan of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	n.v.t.	-	
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	n.v.t.	-	
C92	Regeling specifieke uitkering informatiepunten Digitale Overheid	n.v.t.	-	
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	n.v.t.	-	
D12	Regionale meld- en coördinatiefunctie	n.v.t.	-	
D12A	Regionaal programma voortijdig schoolverlaten	n.v.t.	-	
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	n.v.t.	-	
D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	n.v.t.	-	
E20	Regeling simulering verkeersmaatregelen 2020-2021	n.v.t.	-	
E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	-	
E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	n.v.t.	-	
E104	Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur	n.v.t.	-	
F20	Regeling specifieke uitkering Impulsaanpak winkelgebieden	n.v.t.	-	
G2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T gemeentedeel 2024	n.v.t.	-	
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024	n.v.t.	-	
Subtotaal				

Accountantsverslag 2024/25069ACE20/DD/31

Kernboodschappen
jaarrekeningcontrole

Bestuurlijke
samenvatting

Bevindingen
jaarrekening

Interne beheersing

Bijlagen

B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2024

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
Subtotaal – zie vorige pagina				-
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004_gemeentedeel 2024	n.v.t.	-	
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB) gemeentedeel 2024	n.v.t.	-	
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2024	n.v.t.	-	
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T gemeentedeel 2024	n.v.t.	-	
G3	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T gemeentedeel 2024	n.v.t.	-	
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen_gemeentedeel 2024	n.v.t.	-	
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen_gemeentedeel 2024	n.v.t.	-	
G4	Tozo 2_gemeentedeel 2024	n.v.t.	-	
G4	Tozo 3_gemeentedeel 2024	n.v.t.	-	
G4	Tozo 4_gemeentedeel 2024	n.v.t.	-	
G4	Tozo 5_gemeentedeel 2024	n.v.t.	-	
G10	Wet inburgering 2021 – gemeentedeel 2024	n.v.t.	-	
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2024	n.v.t.	-	
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T gemeentedeel 2024	n.v.t.	-	
G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024	n.v.t.	-	
G13	Onderwijsroute_deel gemeente 2024	n.v.t.	-	
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025	n.v.t.	-	
H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	n.v.t.	-	
Subtotaal				n.v.t. -

Accountantsverslag 2024/25069ACE20/DD/32

Kernboodschappen
jaarrekeningcontrole

Bestuurlijke
samenvatting

Bevindingen
jaarrekening

Interne beheersing

Bijlagen

B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2024

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
Subtotaal – zie vorige pagina			-	
H27	Regeling specifieke uitkering domein-overstijgend samenwerken_met centraal persoon	n.v.t.	-	
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	n.v.t.	-	
H35B	Specifieke uitkering SPUK IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	-	
J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	n.v.t.	-	
J30	Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 2 ^e ronde	n.v.t.	-	
J55	Aanpak energiearmoede			
J56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	n.v.t.	-	
J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties			
J105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	n.v.t.	-	
J109	Meerjarig regeling specifieke uitkering herstructurering volkshuisvesting	n.v.t.	-	
J209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	n.v.t.	-	
K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	n.v.t.	-	
K29	Waterstofwijk-pilot Hoogeveen	n.v.t.	-	
M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	n.v.t.	-	
DRE2c	Uitvoeringsregeling BDU verkeer en vervoer (Drenthe)	n.v.t.	-	
DRE10C	Regiodeal Zuid-Oost Drenthe	n.v.t.	-	
DRE11C	Subsidieregeling Regiostedenfonds	n.v.t.	-	
DRE13C	Subsidieregeling Veilig en Bereikbaar Drenthe 2022-2025	n.v.t.	-	
Totaal			-	

C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de “Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)” en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente Hogeveen in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Deloitte beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen.

Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Deloitte.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.

- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en, indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreigingen voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling, inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde ‘onafhankelijkheids-evaluatie’), wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Deloitte wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een gemeenteraad, raadscommissie of auditcommissie, overwegen wij ook een van deze instanties te raadplegen.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen wordt periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om deze bedreiging weg te nemen.

Onze beoordeling heeft geen aanleiding gegeven om het komend boekjaar teamleden bij gemeente Hogeveen te rouleren.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met de gemeente Hogeveen

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Deloitte, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en de gemeente die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan de gemeente of een bij de gemeente betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid met een (geschatte) waarde van meer dan € 100 ontvangen of verstrekt, en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

Onder Deloitte wordt verstaan één of meer van Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL” of “Deloitte Global”), haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten (tezamen, de “Deloitte-organisatie”). DTTL en haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten zijn juridisch gescheiden en onafhankelijke entiteiten, die elkaar niet kunnen verplichten of binden ten aanzien van derden. DTTL en iedere DTTL member firm en aan hen verbonden entiteiten zijn aansprakelijk voor hun eigen handelen en nalaten, en niet voor het handelen of nalaten van een andere entiteit. DTTL verleent geen diensten aan cliënten. Raadpleeg www.deloitte.com/about voor meer informatie.

Deloitte levert toonaangevende audit- en assurance-, belastingadvies- en juridische diensten, en diensten op het gebied van consulting, financial advisory, en risk advisory aan bijna 90% van de Fortune Global 500® en duizenden particuliere bedrijven. Onze professionals leveren meetbare en blijvende resultaten die het vertrouwen van het publiek in kapitaalmarkten helpen versterken, klanten in staat stellen te transformeren en bloeien, en de weg wijzen naar een sterkere economie, een meer rechtvaardige samenleving en een duurzame wereld. Voortbouwend op haar meer dan 175-jarige geschiedenis, omvat het bereik van Deloitte meer dan 150 landen en gebieden. Ontdek hoe de meer dan 415.000 mensen van Deloitte wereldwijd een impact maken die ertoe doet op www.deloitte.com.

Deze communicatie bevat louter algemene informatie en noch DTTL, noch haar wereldwijde netwerk van member firms of aan hen verbonden entiteiten verleent door middel van deze communicatie professioneel advies of diensten. Voordat u een beslissing neemt of actie onderneemt die van invloed kan zijn op uw financiën of uw bedrijf, dient u een gekwalificeerde professionele adviseur te raadplegen. Geen enkele entiteit in de Deloitte-organisatie is verantwoordelijk voor enig verlies dat wordt geleden door een persoon die op deze communicatie vertrouwt.